

Vuosikertomus

2007

Tiivistelmä

EUROOPAN
TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Vuosikertomus

2007

Tiivistelmä

EUROOPAN
TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Postiosoite: rue Wiertz 60 – B-1047 Bryssel
Toimisto: rue Montoyer 63, Bryssel, Belgia
Sähköposti: edps@edps.europa.eu
WWW-sivusto: www.edps.europa.eu
Puh. (32-2) 283 19 00
Faksi (32-2) 283 19 50

***Europe Direct -palvelu auttaa sinua löytämään
vastaukset EU:hun liittyviin kysymyksiisi***

Yhteinen maksuton palvelunumero (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Jotkin matkapuhelinoperaattorit eivät salli pääsyä 00 800 alkuisiin numeroihin, tai niistä voidaan laskuttaa.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2008

ISBN 978-92-95030-74-9

© Euroopan yhteisöt, 2008

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Johdanto

Tämä on tiivistelmä Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintaa koskevasta neljännessä vuosikertomuksesta. Tämä kertomus kattaa vuoden 2007, joka oli Euroopan tietosuojavaltuutetun kolmas täysi toimintavuosi uutena elimenä.

Euroopan tietosuojavaltuutettu Peter Hustinx ja apulaistietosuojavaltuutettu Joaquín Bayo Delgado aloittivat tammikuussa 2004 työskentelyn perustaakseen riippumattoman viranomaisen, joka käsittelee henkilötietojen suojaa Euroopan unionin tasolla. Kuten asetuksessa 45/2001 ⁽¹⁾ säädetään, heidän päätehtävänsä ovat:

- EU:n hallinnossa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn valvonta varmistuen, että ei loukata niiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia, joiden tietoja käsitellään (valvonta);
- lausuntojen antaminen EU:n uusista lainsäädäntöehdotuksista, jotka vaikuttavat tietosuojaan (kuuleminen);
- yhteistyön tekeminen muiden tietosuojaviranomaisten kanssa korkeatasoisen ja johdonmukaisen tietosuojan varmistamiseksi kaikkialla Euroopassa (yhteistyö).

Kertomuksesta käy ilmi, että valvonnan osalta on edistytty huomattavasti. Koska tulosten arvioimista on korostettu, useimmissa yhteisön toimielimissä ja elimissä on toteutettu toimia tietosuojavaatimusten täyttämiseksi. On syytä olla jossakin määrin tyytyväinen, mutta ponnisteluja on jatkettava täyden vaatimustenmukaisuuden saavuttamiseksi.

Kuulemisen osalta on korostettu tarvetta saada aikaan johdonmukaiset ja tehokkaat tietosuojapuitteet sekä ensimmäisessä että kolmannessa pilarissa, mutta tulokset eivät ole aina olleet tyydyttäviä. Kertomuksessa korostetaan myös, että yhä useammat politiikan alat hyötyvät Euroopan tietosuojavaltuutetun kuulemistehtävistä.

Vuonna 2007 allekirjoitettiin Lissabonin sopimus, jossa määrätään henkilötietojen suojan parantamisesta, mukaan lukien riippumattonta valvontaa koskevat säännöt. Uusi sopimus on tärkeä rajapyykki EU:n historiassa, mutta sitä olisi pidettävä myös haasteena. Perussopimuksissa korostetut perustakeet on varmistettava myös käytännössä. Tämä koskee tapauksia, joissa toimielimet ja elimet käsittelevät henkilötietoja tai laativat Euroopan kansalaisten oikeuksiin tai vapauksiin mahdollisesti vaikuttavia sääntöjä tai politiikkoja.

⁽¹⁾ Asetus (EY) N:o 45/2001, annettu 18 päivänä joulukuuta 2000, yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1).

Tulokset vuonna 2007

Vuoden 2006 vuosikertomuksessa esitettiin seuraavat päätavoitteet vuodelle 2007. Suurin osa tavoitteista on saavutettu osittain tai kokonaan.

- **Tietosuojavastaavien verkoston laajuus**

Tietosuojavastaavien verkosto on saavuttanut täyden laajuuden, sillä kaikki toimielimet ja elimet osallistuvat sen toimintaan. Euroopan tietosuojavaltuutettu on edelleen tukenut tietosuojavastaavien tehtävien kehittämistä ja antanut opastusta ennen kaikkea hiljattain nimitetyille tietosuojavastaaville.

- **Ennakkotarkastusten jatkaminen**

Käsittelytoimintoja koskevien ennakkotarkastusten lukumäärä on kasvanut huomattavasti, mutta useimpien toimielinten ja elinten on edelleen työskenneltävä täyttääkseen velvoitensa.

- **Tarkastukset ja tutkimukset**

Euroopan tietosuojavaltuutettu alkoi keväällä 2007 kartoittaa asetuksen (EY) N:o 45/2001 täytäntöönpanon osalta saavutettua edistymistä. Kaikki toimielimet ja elimet kuuluvat kartoituksen piiriin. Tulokset julkaistiin sekä yleisellä tasolla että tapauskohtaisesti (ks. vuosikertomuksen 2 luku).

- **Videovalvonta**

Videovalvontakäytänteitä sekä EU:n että kansallisella tasolla koskevat tutkimukset on saatu päätökseen, ja yksittäisiä toimielimiä tai elimiä koskevat tapaukset on käsitelty. Parhaillaan luonnosteltavat suuntaviivat perustuvat näihin tutkimuksiin.

- **Horisontaaliset kysymykset**

Ennakkotarkastuksia koskevia lausuntoja ja kanteluista tehtyjä päätöksiä analysoidaan jatkuvasti horisontaalisten kysymysten osalta. Ensimmäiset kaikille yhteisön toimielimille ja elimille annettavat ohjeet julkaistaan vuonna 2008. Potilastietojen ja kurinpitotoimia koskevien tietojen säilyttämistä koskevista kysymyksistä on keskusteltu asianmukaisten viranomaisten kanssa.

- **Lainsäädäntöä koskeva kuuleminen**

Euroopan tietosuojavaltuutettu on jatkanut uusia lainsäädäntöehdotuksia koskevien lausuntojen antamista ja varmistanut asianmukaisen seurannan. Hänen asemansa neuvonantajana kattaa laajan aihepiirin ja perustuu järjestelmälliseen kartoitukseen ja painopisteiden valintaan.

- **Tietosuoja kolmannessa pilarissa**

Huomiota on kiinnitetty erityisesti tietosuojan yleisten puitteiden kehittämiseen kolmannessa pilarissa ja rajojen yli tapahtuvaa henkilötietojen vaihtoa koskeviin ehdotuksiin. Valitettavasti vaikutus oli molemmissa tapauksissa vähäinen.

- **Tietosuojasta tiedottaminen**

Euroopan tietosuojavaltuutettu on tukenut voimakkaasti Lontoon aloitteen seurantatoimia. Kyseisellä aloitteella pyritään tiedottamaan tietosuojasta ja tekemään siitä tehokkaampi.

- **Työjärjestys**

Työjärjestys hyväksytään vuoden 2008 aikana. Sisäisten käsikirjojen laatiminen on edennyt hyvin.

- **Resurssihallinta**

Rahoitus- ja henkilöstöresurssien hallintaa on parannettu (budjettirakenteen uudistaminen, henkilöstön arviointia koskevat sisäiset säännöt ja koulutuspolitiikan laatiminen). Muita parannuksia ovat sisäisen valvontajärjestelmän täytäntöönpano ja tietosuojavastaavan nimitäminen.

Tavoitteet vuonna 2008

Seuraavassa esitetään vuodelle 2008 valitut tärkeimmät tavoitteet. Niiden tulokset esitetään seuraavassa vuosikertomuksessa.

- **Tietosuojavastaavien verkoston tukeminen**

Sisäisille tietosuojavastaaville annetaan voimakasta tukea erityisesti hiljattain perustetuissa erilisvirastoissa. Euroopan tietosuojavaltuutettu kannustaa myös asiantuntemuksen ja parhaiden käytänteiden vaihtamisen tehostamista niiden välillä.

- **Ennakkotarkastusten merkitys**

Nykyisten käsittelytoimintojen ennakkotarkastus saadaan päätökseen useimmissa toimielimissä ja elimissä. Erityisesti painotetaan suositusten täytäntöönpanoa.

- **Horisontaalinen opastus**

Useimmille toimielimille ja elimille yhteisistä asiaankuuluvista kysymyksistä (esim. terveyteen liittyvien tietojen käsittely, rekisteröityjen pääsy tietoihinsa ja videovalvonta) annettavaa opastusta kehitetään.

- **Vaatimustenmukaisuuden arvioiminen**

Asetuksen (EY) N:o 45/2001 noudattamista mitataan edelleen ja paikalla tehtävien tarkastusten määrää lisätään. Myös yleinen tarkastuspolitiikka julkistetaan.

- **Laajamittaiset järjestelmät**

Euroopan tietosuojavaltuutettu kehittää Eurodacin koordinoitua valvontaa yhdessä kansallisten valvontaviranomaisten kanssa ja parantaa muiden laajamittaisten järjestelmien, kuten SIS II:n ja VIS:n, valvonnan edellyttämää asiantuntemusta lähitulevaisuudessa.

- **Lainsäädäntöä koskevat lausunnot**

Euroopan tietosuojavaltuutettu antaa oikea-aikaisesti lausuntoja tai huomautuksia uusista lainsäädäntöehdotuksista asiaankuuluvien aiheiden järjestelmällisen kartoittamisen ja painopisteiden valinnan perusteella ja varmistaa asianmukaisen seurannan.

- **Lissabonin sopimus**

Euroopan tietosuojavaltuutettu seuraa Lissabonin sopimuksen osalta tapahtuvaa kehitystä ja analysoi tarkasti sen vaikutusta tietosuojaan ja antaa tarvittaessa asiassa neuvontaa.

- **WWW-sivusto**

Euroopan tietosuojavaltuutettu aikoo saattaa WWW-sivustolla olevat tiedot ajan tasalle ja täydentää niitä sekä parantaa sähköistä tiedotetta.

- **Työjärjestys**

Euroopan tietosuojavaltuutettu vahvistaa ja julkaisee työjärjestyksen, joka kattaa hänen tehtävänsä ja toimintansa. WWW-sivustolle lisätään käytännön välineitä asianosaisia varten.

- **Resurssihallinta**

Euroopan tietosuojavaltuutettu tehostaa ja kehittää joitakin rahoitus- ja henkilöresursseihin liittyviä toimia ja parantaa muita sisäisiä työprosesseja.

Valvonta

Yksi Euroopan tietosuojavaltuutetun tärkeimmistä tehtävistä on valvoa riippumattomalla tavalla yhteisön toimielinten tai elinten toteuttamia käsittelytoimia. Säädöspuitteet muodostaa asetus (EY) N:o 45/2001, jossa vahvistetaan useita velvoitteita niille, jotka käsittelevät tietoja, sekä useita oikeuksia niille, joiden tietoja käsitellään.

Ne henkilötietojen käsittelytoimet, joista ei aiheudu erityisiä riskejä rekisteröidyille, ilmoitetaan asianomaisen toimielimen tai elimen tietosuojavastaavalle. Jos henkilötietojen käsittely aiheuttaa erityisiä riskejä henkilöille, joiden tietoja käsitellään, edellytetään Euroopan tietosuojavaltuutetun ennakkotarkastusta. Euroopan tietosuojavaltuutettu arvioi tällöin, onko käsittely asetuksen mukaista.

Apulaistietosuojavaltuutetun johtamat valvontatehtävät vaihtelevat neuvonnan antamisesta ja tietosuojavastaavien avustamisesta riskialttiiden käsittelytoimien ennakkotarkastukseen, tutkimusten suorittamiseen ja kanteluiden käsittelyyn. Tehtäviin kuuluu myös tausta-asiakirjojen ja kannanottojen laatiminen sekä Eurodac-keskusyksikön valvonta.

Vuonna 2007 **ennakkotarkastukset** kuuluivat edelleen Euroopan tietosuojavaltuutetun tärkeimpiin valvontatehtäviin.

Kuten vuoden 2005 ja 2006 vuosikertomuksissa todettiin, Euroopan tietosuojavaltuutettu on jatkuvasti kannustanut tietosuojavastaavia lisäämään Euroopan tietosuojavaltuutetulle annettavien ennakkotarkastusta koskevien ilmoitusten määrää. Niiden (jälkitarkastustapaukset) vastaanottamisen määrääjäksi vahvistettiin kevät 2007, jotta yhteisön toimielimet ja elimet lisäisivät ponnistelujaan ilmoitusvelvoitteensa noudattamiseksi täysimääräisesti. Tämä johti ilmoitusten lukumäärän huomattavaan kasvuun.

Vuonna 2007 vastaanotettujen 101 ilmoituksen perusteella **annettiin 90 ennakkotarkastuslausuntoa** ⁽²⁾. Virallinen lausunto annettiin siis 101 tapauksesta, mikä merkitsee ennakkotarkastusten määrän kasvua 77,19 prosentilla vuoteen 2006 verrattuna. Tällainen työmäärä johtuu epäilemättä kevääksi 2007 vahvistetusta määrääjasta.

Ainoastaan 11 näistä tapauksista oli **“varsinaisia” ennakkotarkastustapauksia** eli sellaisia, joissa asianomaiset toimielimet noudattivat menettelyä, johon kuuluu ennakkotarkastus ennen käsittelytoimien aloittamista. Kyseisten 101 tapauksen, joista annettiin lausunto, lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu käsitteli 31 tapausta, joista ei ollut aiheellista suorittaa ennakkotarkastusta; näistä 11 kuului sähköisen valvonnan piiriin.

Mitä tulee Euroopan tietosuojavaltuutetun sekä yhteisön toimielinten ja elinten **käsittelyaikoihin**, niin Euroopan tietosuojavaltuutettu tarvitsi lausuntojen laatimiseen yhden päivän vähemmän kuin vuonna 2006 (keskimäärin 56,9 päivää vuonna 2007), mitä voidaan pitää

⁽²⁾ Vastaanotetuista 101 ilmoituksesta 15 OLAF:n antamaa ilmoitusta käsiteltiin yhdessä neljässä eri lausunnossa käytännön syistä ja sen vuoksi, että eräät tapaukset liittyivät yhteen. Sen vuoksi 101 ilmoituksen perusteella annettiin 90 lausuntoa.

hyvin tyydyttävänä saavutuksena, kun otetaan huomioon ilmoitusten lukumäärän kasvu ja niiden monimutkaisempi luonne. Euroopan tietosuojavaltuutettu pidensi toimielinten ja elinten määräaikoja keskimäärin melkein päivän vähemmän kuin vuonna 2006. Vaikka määräaika voidaan pidentää enintään kahdella kuukaudella, sitä pidennettiin yleensä alle yhdellä kuukaudella.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on kuitenkin huolissaan siitä, että toimielimet ja elimet tarvitsevat pitkiä aikoja lisätietojen antamiseen. Tässä yhteydessä Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttaa toimielimiä ja elimiä uudelleen niiden veloitteesta tehdä yhteistyötä Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa ja antaa hänelle pyydetty tiedot.

Vuonna 2007 **jälkikäteen tehtävät ennakkotarkastustapaukset** ⁽³⁾ koskivat lähinnä seuraavia kysymyksiä: toimielinten ja elinten käsittelemät potilastiedot, henkilöstön palvelukseenotto ja ehdokkaiden valinta, henkilöstön arviointi (erityisesti hyväksymis- ja todistusmenettelyt sekä varhaiseläkemenettely), OLAF:n menettelyt, sosiaalipalvelutiedot ja sähköinen valvonta.

Euroopan komission ajankäytön seurantajärjestelmät kuuluivat varsinaisten ennakkotarkastusten tärkeimpiin aiheisiin vuonna 2007.

Ennakkotarkastuslausuntojen seurannan osalta Euroopan tietosuojavaltuutettu käsiteli 38 tapausta vuonna 2007 eli yli kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2006, mikä johtuu varmasti Euroopan tietosuojavaltuutetun suositusten järjestelmällisestä seurannasta.

Kokonaisuudessaan Euroopan tietosuojavaltuutetun vuonna 2007 tekemistä ennakkotarkastuksista käy ilmi, että **kevääksi 2007 vahvistettu määräaika** lisäsi usean tietosuojavastaavan osalta ilmoitusten määrää huomattavasti erityisesti vuoden alkupuoliskolla. Toimielinten ja elinten on kuitenkin parannettava huomattavasti sitä, kuinka kauan ne käyttävät aikaa Euroopan tietosuojavaltuutetun esittämiin lisätietopyyntöihin vastaamiseen.

Sen vuoksi vuonna 2008 keskitytään erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- toimielinten olisi saatettava päätökseen jälkitarkastuksista ilmoittaminen ja erillisvirastojen olisi pyrittävä pääsemään samalle tasolle vuonna 2008;
- suositusten järjestelmällistä seurantaa jatketaan rekisterinpitäjän antamien tietojen avulla, ja siihen liittyy paikalla tehtäviä tarkastuksia. Näihin kuuluu myös tietosuojavastaaville tehtäviä ilmoituksia koskevan menettelyn täysi täytäntöönpano ja sen veloitteen noudattaminen, että Euroopan tietosuojavaltuutetulle on ilmoitettava varsinaiset ennakkotarkastustapaukset ennen käsittelyn aloittamista.

Vuonna 2007 vastaanotettiin 65 **kantelua**, joista Euroopan tietosuojavaltuutettu otti käsiteltäväksi ja tutkittavaksi 29. Suuri enemmistö vastaanotetuista kanteluista jäi edelleen Euroopan tietosuojavaltuutetun valvontavaltuuksien ulkopuolelle, esimerkiksi siksi, että ne koskivat yksinomaan henkilötietojen käsittelyä jäsenvaltioiden tasolla (tällöin kansalliset tietosuojaviranomaiset ovat toimivaltaisia). Käsiteltäväksi otetut tapaukset koskivat ennen kaikkea

⁽³⁾ Jälkikäteen tehtävät ennakkotarkastukset liittyvät käsittelytoimiin, jotka aloitettiin ennen Euroopan tietosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun nimittämistä (joka tapahtui 17. tammikuuta 2004) ja joita ei sen vuoksi voitu tarkastaa ennen niiden aloittamista.

seuraavia kysymyksiä: liiallisten tietojen kerääminen vierailijoista, oikeus tutustua tietoihin, sähköpostiviestien edelleenlähetys ja kopioiminen, luottokorttitietojen vaatiminen, arkaluontoisten tietojen käsittely, oikeus oikaisuun ja tiedonantovelvoite.

Euroopan oikeusasiamiehen kanssa allekirjoitettiin yhteisymmärryspöytäkirja vuonna 2006, jotta vältettäisiin tarpeeton päällekkäisyys ja varmistettaisiin johdonmukainen lähestymistapa kantelijoiden esittämiin tietosuojakysymyksiin. Käytännössä pöytäkirjan ansiosta Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan oikeusasiamies ovat voineet tarvittaessa jakaa hyödyllisiä tietoja keskenään.

Vuoden 2007 aikana toteutettiin joukko eri aloja koskevia **tutkimuksia**. Euroopan tietosuojavaltuutetun erityishuomiota edellytti kaksi tutkimusta, joista toinen koski OLAF:n turvallisuustarkastusta ja toinen Euroopan keskuspankin asemaa SWIFT-tapauksessa ⁽⁴⁾.

Ensin mainittu tapaus koski samaa IT-infrastruktuuria käyttävää tietojenkäsittelyä. Euroopan tietosuojavaltuutettu päätti suorittaa turvatarkastuksen ja analysoida OLAF:n turvatoimia horisontaalisesti. Sen jälkeen, kun Euroopan tietosuojavaltuutettu oli antanut suosituksissaan opastusta, hän totesi olevansa erittäin tyytyväinen turvatoimiin, jotka OLAF toteuttaa sen vastuulle kuuluvissa IT-järjestelmissä ja sovelluksissa.

Toisen tapauksen osalta Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi helmikuussa 2007 lausunnon, jossa keskityttiin Euroopan keskuspankin asemaan valvojana, käyttäjänä ja poliittisena vaikuttajana. Euroopan tietosuojavaltuutettu pyysi myös tärkeimpiä yhteisön toimielimiä antamaan selvityksiä käytettävistä maksujärjestelmistä ja sopimussuhteista SWIFT:n kanssa. Saatujen tietojen perusteella Euroopan tietosuojavaltuutettu suositti asiaankuuluville yhteisön toimielimille toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että ne antavat riittävästi tietoja henkilöstölleen ja muille henkilöille, joiden kanssa ne ovat sopimussuhteessa. Tämän kysymyksen osalta saavutettavaa kehitystä seurataan tarkasti vuonna 2008.

Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkoi myös neuvonnan antamista yhteisön toimielinten ja elinten suunnittelemien henkilötietojen käsittelyä koskevien **hallinnollisten toimenpiteiden** osalta. Erilaisia haastavia kysymyksiä otettiin esiin, kuten eräille asiakirjaluokille vahvistettava säilytysaika, Internet-politiikkaa koskevat asiakirjat, petosten ja korruption torjumista koskevat tutkimusmenettelyt, tietojenvaihto sekä tietosuojasääntöjen täytäntöönpano ja kansallisen tietosuojalainsäädännön sovellettavuus.

Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkoi **videovalvontaa koskevien suuntaviivojen** valmistelua antaakseen käytännön opastusta toimielimille ja elimille tietosuojasääntöjen noudattamisesta silloin, kun käytetään videovalvontajärjestelmiä. Hän teki keväällä 2007 tietosuojaviranomaisten avustamana tutkimuksen EU:n jäsenvaltioiden keskuudessa. Tutkimus kattoi videovalvontakäytänteisiin sovellettavat tietosuojasäännöt koko EU:ssa. Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi myös neuvontaa kahden toimielimen tietosuojavaltuutettujen esittämissä kolmessa kuulemispyynnössä, jotka koskivat videovalvontaa. Kaikki kolme tapausta koskivat videoteknologian käyttöä turvallisuuteen liittymättömissä tarkoituksissa.

⁽⁴⁾ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication.

Eurodacin yhteistä valvontaa koskeva yhteistyö kansallisten tietosuojaviranomaisten kanssa jatkui koko vuoden 2007 ajan. Perusteellinen turvatarkastus käynnistettiin kesäkuussa 2006 ja sen loppuraportti esitettiin marraskuussa 2007.

Euroopan tietosuojavaltuutetun ja Euroopan verkko- ja tietoturvaviraston välillä tehdyn sopimuksen mukaisesti virasto piti yhteyttä kansallisiin asiantuntijaorganisaatioihin ja antoi neuvontaa turvallisuustarkastuksen menettelytavoista. Euroopan tietosuojavaltuutettu vahvisti asiaa koskevat päätelmät ja suositukset. Tärkein päätelmä oli, että Eurodacin osalta alun perin toteutetut turvallisuustoimet ja niiden ylläpito ensimmäisten neljän toimintavuoden aikana ovat tähän mennessä taanneet riittävän suojatason. Eräissä järjestelmän osissa ja organisatorisessa turvallisuudessa on kuitenkin joitakin heikkouksia, jotka on ratkaistava.

Kuuleminen

Vuonna 2007 Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkoi neuvontatehtäväänsä antaen lausuntoja EU:n lainsäädäntöehdotuksista ja muista niihin liittyvistä asiakirjoista.

Tietosuoja koskevien säädöspuitteiden tulevaisuus kuului aiempia vuosia enemmän Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtäviin.

Ensinnäkin Euroopan tietosuojavaltuutetun oli edelleen kiinnitettävä paljon huomiota rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamista koskevaan ehdotukseen neuvoston puitepäätökseksi.

Toiseksi Euroopan tietosuojavaltuutettu ilmaisi tietosuojadirektiivin täytäntöönpanoa koskevasta komission tiedonannosta antamassaan lausunnossa kantansa, jonka mukaan direktiivin muutokset näyttäivät väistämättömiltä pitkällä aikavälillä, ja ehdotti, että tulevia muutoksia alettaisiin harkita mahdollisimman pian. Kolmanneksi Lissabonin sopimus allekirjoitettiin, millä on huomattavia vaikutuksia tietosuojaan.

Euroopan tietosuojavaltuutettu tarkasteli ensimmäistä kertaa mahdollisuutta laatia tulevaisuudessa erityiset tietosuoja koskevat säädöspuitteet **radiotaajuustunnistuksessa** (RFID) käytettävän teknologian osalta. Tämä erityisala on perustavan uusi ja sillä saattaa olla ratkaiseva vaikutus yhteiskuntaamme ja perusoikeuksiemme suojaamiseen, kuten yksityisyyden suojaan ja tietosuojaan.

Vuonna 2007 Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminta tapahtui eri kehityssuuntausten yhteydessä, joiden yhteisenä nimittäjänä on, että ne kaikki vaikuttavat **“valvontayhteiskunnan”** syntyyn. Tällaisiin kehityssuuntauksiin kuuluvat lainvalvonnassa käytettävät uudet välineet, joilla kerätään ja käsitellään henkilötietoja, sekä biometristen tietojen ja RFID:n lisääntyneet käyttö ja maailmanlaajuisten tietovirtojen tärkeyden lisääntyminen.

Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi **12 lausuntoa** EU:n lainsäädäntöehdotuksista vuonna 2007. Lisäksi hän käytti aiempaa enemmän muita toimintatapoja, kuten huomautuksia. Ei tulisi kuitenkaan katsoa, että toimintatapojen valinta tarkoittaisi rakenteellista muutosta lähestymistavassa.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on selventänyt, että osallistuessaan EU:n lainsäädäntöprosessiin hänen tarkoituksenaan on edistää aktiivisesti sitä, että lainsäädäntötoimenpiteet toteutetaan vasta sen jälkeen, kun toimenpiteiden vaikutus yksityisyyden suojaan ja tietosuojaan on otettu asianmukaisesti huomioon. Komission tekemässä vaikutustenarvioinnissa on otettava sopivasti huomioon yksityisyyden suoja ja tietosuoja.

Luettelo

Joulukuussa 2007 julkaistiin **vuoden 2008 luettelo** (toinen vuosiluettelo) Euroopan tietosuojavaltuutetun WWW-sivustolla. Se noudattaa vuoden 2007 luettelossa vahvistettuja pääsuuntauksia.

Luettelon liitteestä käy ilmi, että Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminta-ala on laaja. Luettelossa mainitut ehdotukset kuuluvat komission 13 pääosaston toimialaan (ADMIN, EMPL, ENT, ESTAT, INFSO, JLS, MARKT, OLAF, RELEX, SANCO, SG, TAXUD ja TREN).

Lausunnot

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alalla (”kolmas pilari”, joka on merkittävä Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminta-ala) suurta huolta aiheuttivat uudet ehdotukset, joilla pyritään helpottamaan lainvalvontaviranomaisten suorittamaa tietojen säilyttämistä ja vaihtoa välillään ja jotka laadittiin ennen, kuin voimassaolevien säädösten tehokkuutta oli arvioitu kunnolla. Uusia välineitä suunnitellaan ennen, kuin voimassaolevat välineet on pantu kunnolla täytäntöön. Tämä kysymys koski erityisesti Prümin sopimuksen saattamista osaksi EU:n lainsäädäntöä ja Euroopan matkustajarekisteritietojärjestelmää.

Toinen Euroopan tietosuojavaltuutetun lausuntojen kannalta keskeinen kolmatta pilaria koskeva kysymys oli tietosuoja koskevien kattavien säädöspuitteiden puuttuminen.

Kolmas huolenaihe oli, että EU:n säännöissä edellytetään jäsenvaltioiden perustavan kansallisia viranomaisia tiettyjä tehtäviä varten, mutta niissä jätetään jäsenvaltioille laaja harkintavalta viranomaisen toimintaedellytysten suhteen. Tämä haittaa tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden välillä ja vaikuttaa sellaisten rekisteröityjen oikeusvarmuuteen, joita koskevia tietoja siirretään eri jäsenvaltioiden viranomaisten välillä.

Lainvalvontaa varten tapahtuva tietojenvaihto kolmansien maiden kanssa oli erillinen kysymys, jota käsiteltiin Euroopan tietosuojavaltuutetun eri lausunnoissa.

Kaksi lausuntoa annettiin **tulevista tietosuoja koskevista säädöspuitteista** annetuista keskeisistä komission tiedonannoista. Tietosuojadirektiivin ⁽⁵⁾ täytäntöönpanoa koskevassa lausunnossaan Euroopan tietosuojavaltuutettu yksilöi muuttuvaa ympäristöä koskevia useita eri näkökohtia, joista yksi on vuorovaikutus teknologian kanssa. Uuden teknologian kehitys vaikuttaa selkeästi tehokasta tietosuojalainsäädäntöä koskeviin vaatimuksiin. Yksi olennainen esimerkki teknologian kehityksestä on RFID, jota Euroopan tietosuojavaltuutettu käsitteli erillisessä lausunnossa.

Muiden viiden vuonna 2007 annetun luonnoksen luonne vaihteli ja ne käsittelivät esim. tullialaa, tilastoja, maantiekuljetuksia, maataloutta ja sosiaaliturvaa.

⁽⁵⁾ Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto, annettu 25 päivänä heinäkuuta 2007, komission tiedonannosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle tietosuojadirektiivin tehokkaampaa täytäntöönpanoa koskevan työohjelman seurannasta (EUVL C 255, 27.10.2007, s. 1).

Viimeaikainen kehitys

Tietosuojadirektiivin täytäntöönpanoa koskevassa Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnossa yksilöitiin tulevien muutosten osalta seuraavat viisi näkökohtaa:

- vuorovaikutus teknologian kanssa
- Lissabonin sopimuksen vaikutus
- lainvalvonta
- maailmanlaajuinen yksityisyyden suoja ja lainkäyttöalue ja
- direktiivin täysimääräinen täytäntöönpano.

Ne kuuluvat Euroopan tietosuojavaltuutetun tulevaa toimintaa koskevaan asialistaan.

Mitä tulee vuorovaikutukseen teknologian kanssa, olisi korostettava seuraavia kehitysuuntauksia:

- ihmisten sosiaalinen elämä digitalisoituu yhä enemmän käyttäjäohjattujen sovellusten vuoksi, joihin syötettävät tiedot ovat enimmäkseen henkilötietoja
- tietokeskukset saattavat merkitä loppua henkilökohtaisille tietokoneille, joissa tiedot ja erityisesti henkilötiedot on tähän asti käsitelty
- EU:n tutkimus ja kehitystoimet (T&K) ovat erinomainen mahdollisuus saada yksityisyys- ja tietosuojavaatimukset mukaan, ja “suunniteltua yksityisyysuojaa” koskevan periaatteen olisi oltava olennainen osa tällaisia T&K-aloitteita.

EU:n lainsäädäntö on muuttumassa **Lissabonin sopimuksen** voimaantulon myötä. Tällä on myös vaikutuksia Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävään neuvonantajana.

Lopuksi Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistuu aktiivisesti tietosuojadirektiiviin mahdollisesti tehtävistä muutoksista käytyihin keskusteluun ja joissakin tapauksissa jopa käynnistää tällaiset keskustelut.

Yhteistyö

Euroopan tietosuojaviranomaisten tärkein yhteistyöfoorumi on **29 artiklan mukainen työryhmä**. Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistuu aktiivisesti toimintaan tässä työryhmässä, jolla on ratkaiseva asema direktiivin 95/4/EY yhdenmukaisessa soveltamisessa ja sen yleisten periaatteiden tulkinnessa.

Työryhmä voi antaa lausuntoja lainsäädäntöehdotuksista tai vastaavista asiakirjoista. Lausunnot ovat erittäin hyödyllisiä, varsinkin kun niissä saattaa olla kohtia, joihin kannattaa kiinnittää erityishuomiota kansallisesta näkökulmasta. Euroopan tietosuojavaltuutettu pitää tervetulleina näitä lausuntoja, jotka ovat olleet johdonmukaisia hänen omien lausuntojensa kanssa ja joiden laatimiseen hän on osallistunut aktiivisesti. Esimerkkeinä työryhmän ja Euroopan tietosuojavaltuutetun välisestä synergiasta vuonna 2007 voidaan mainita diplomaatti- ja konsuli-edustustoille annetut yhteiset viisumeja koskevat konsuliohjeet biometristen tunnisteidien käyttöönotosta, lentomatrustajatiotojen antaminen Yhdysvalloille ja matrustajatiotoirekisterin käyttö lainvalvonnassa.

Euroopan tietosuojavaltuutettu ja työryhmä ovat myös tehneet tiivistä yhteistyötä analysoidakseen ensimmäiseen pilariin kuuluvaa kahta laajaa järjestelmää, jotka ovat kuluttajasuojan yhteistyöjärjestelmä ja sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä.

Yksi kaikkein tärkeimmistä yhteistyötoimista koskee **Eurodacia**, jonka osalta vastuu tietosuojavaltvonnasta jakautuu kansallisten tietosuojaviranomaisten ja Euroopan tietosuojavaltuutetun kesken. Heinäkuussa 2007 Eurodacin valvonnan koordinoitiryhmä, johon kuuluu kansallisia tietosuojaviranomaisia ja Euroopan tietosuojavaltuutettu, antoi kertomuksen Eurodacista tekemästään ensimmäisestä koordinoitidusta tarkastuksesta. Ryhmä ei havainnut merkkejä väärinkäytöksistä Eurodac-järjestelmässä. Eräitä seikkoja, kuten asianomaisille henkilöille tiedottamista, on kuitenkin parannettava.

Euroopan tietosuojavaltuutetulla on velvollisuus tehdä yhteistyötä tietosuojasta huolehtivien valvontaelinten kanssa EU:n **kolmannen pilarin** alalla. Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrkii varmistamaan korkeatasoisen ja johdonmukaisen tietosuojan Schengenin, Europolin, Eurojustin ja tullitietojärjestelmän yhteisten valvontaviranomaisten työskentelyssä. Vuonna 2007 huomiota kiinnitettiin erityisesti kahteen pääkohtaan: komission ehdotus puitepääätökseksi tietosuojasta kolmannessa pilarissa ja lainvalvontatiotojen vaihto saatavuusperiaatteen mukaisesti. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui aktiivisesti poliisi- ja oikeusasiodien työryhmän vuoden 2007 aikana pitämiin kolmeen kokoukseen.

Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui myös **eurooppalaiseen ja kansainväliseen konferenssiin**, jotka koskivat tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa. Jälkimmäinen pidettiin Montrealissa syyskuussa 2007 ja siinä keskityttiin useisiin tietosuojavaltuutettujen käsittelemiin seikkoihin, joita olivat esim. yleinen turvallisuus, globaalistuminen, lainsäädäntö ja teknologia, “sulautettu tietotekniikka” ja “keho tietopankkina”. Euroopan tietosuojavaltuutettu toimi puheenjohtajana Lontoon aloitteesta käydyssä tietosuojavaltuutettujen suljetussa istunnossa ja osallistui globaalistumiseminaariin.

Viestintä

Tiedotus- ja viestintätoimet ovat edelleen keskeisessä asemassa Euroopan tietosuojavaltuutetun strategiassa ja päivittäisessä työssä. Vaikka tiedotus- ja viestintätoimet eivät ole hänen tärkeimpiä tehtäviään, niiden käytännön vaikutusta hänen päätehtäviinsä ei voida yliarvioida.

Euroopan tietosuojavaltuutetun **näkyvyyden** lisääminen EU:n poliittisella kartalla kuului hänen tärkeimpiin viestintätoimiinsa ensimmäisinä toimintavuosina. Kolmen vuoden kuluttua työn aloittamisesta voimme nyt nähdä, että näillä viestintätoimilla saavutettiin myönteisiä tuloksia. Yksi esimerkki tästä on, että hänet valittiin yhdeksi European Voice -lehden 50 ehdokkaasta Vuoden eurooppalainen -palkinnon saajaksi.

Euroopan tietosuojavaltuutettu oli yksi tietosuojaviestinnän ja itse tietosuojan tehostamiseksi laaditun **Lontoon aloitteen** ideoijista ja hän jatkoi sen kehittämistä helmikuussa 2007 osallistumalla aktiivisesti Ranskan tietosuojaviranomaisen (CNIL) järjestämään viestintäseminaariin. Yksi merkittävä saavutus oli viestintäviranomaisten verkon perustaminen, jota tietosuojaviranomaiset voivat käyttää parhaiden käytänteiden vaihdossa ja erityishankkeiden toteuttamisessa.

Vuonna 2007 Euroopan tietosuojavaltuutettu uhrasi huomattavasti aikaa ja vaivaa tehtäviensä selittämiseen ja tietoisuuden lisäämiseen tietosuojaan liittyvistä kysymyksistä **esitelmöiden** ja muulla tavoin osallistuen eri toimielimissä ja eri jäsenvaltioissa. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi noin 20 **haastattelua** eri jäsenvaltioiden tai kolmansien maiden lehdistölle ja sähköisille tiedotusvälineille. Hän myös otti vastaan **vierailevia opiskelijaryhmiä**, jotka olivat erikoistuneet tietosuojaan ja/tai tietoturvallisuuteen liittyviin kysymyksiin.

Lehdistöpalvelu käsitteli noin 160 eri yksityishenkilöltä ja sidosryhmiltä tullutta **tietopyyntöä**.

Toimintansa näkyvyyden lisäämiseksi Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkoi seuraavien tiedotus- ja viestintävälineiden käyttöä:

- **WWW-sivusto:** Helmikuussa 2007 julkaistiin WWW-sivuston uusi versio. Siinä käytetään hyväksi verkkosisällön käsittelyjärjestelmää (WCMS) varten kehitettyä teknologiaa, jolla pyritään helpottamaan suurten asiakirjamäärien käsittelyä.
- **Sähköinen tiedote:** Vuonna 2007 julkaistiin viisi Euroopan tietosuojavaltuutetun tiedotetta. Vuoden 2006 lopussa tilaajia oli noin 460, mutta tämä määrä nousi 635:een vuoden 2007 lopussa.
- **Lehdistötiedotteet:** Vuonna 2007 lehdistöpalvelu julkaisi 14 lehdistötiedotetta, joista suurin osa koski uudesta lainsäädännöstä annettuja lausuntoja, joilla oli suuri merkitys suurelle yleisölle.
- **Esittelytilaisuudet:** Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui jälleen tietosuojapäivään ja EU:n avointen ovien päiviin; hänellä oli tiedotuspisteet tärkeimmissä EU:n toimielimissä.

Hallinto, talousarvio ja henkilöstö

Hiljattain perustettuna viranomaisena Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkoi kasvuaan ja sai vuonna 2007 lisää resursseja vuoteen 2006 verrattuna. Talousarvio kasvoi yli neljästä miljoonasta eurosta hiukan alle viiteen miljoonaan euroon, ja henkilöstön lukumäärä kasvoi 24:stä 29:ään. Hallinnollista ympäristöä laajennettiin vähitellen. Lisäksi elimen moitteetonta toimintaa varten tarvittavat uudet sisäiset säännöt hyväksyttiin vuotuisten painopisteiden perusteella ja ottaen huomioon elimen tarpeet ja koko.

Yhteistyö Euroopan parlamentin, neuvoston ja Euroopan komission kanssa tehostui, minkä ansiosta saavutettiin huomattavia mittakaavaetuja ja välttyttiin hallinnollisten infrastruktuurien tarpeettomalta päällekkäisyydeltä sekä vähennettiin tuottamattomia hallintokustannuksia.

Harjoitteluohjelmaan osallistui edelleen kahdesta kolmeen harjoittelijaa harjoittelujaksoa kohden. Lisäksi Euroopan tietosuojavaltuutettu otti käyttöön sisäisen koulutuspolitiikan, joka pohjautuu elimen erityistehtäviin ja sen strategiaan tavoitteisiin.

Sisäisen tarkastuksen tekemän ensimmäisen tarkastuksen perusteella vuonna 2007 laaditussa tarkastusraportissa vahvistettiin, että Euroopan tietosuojavaltuutetun sisäisellä valvontajärjestelmällä on valmiudet antaa kohtuulliset takeet elimen tavoitteiden saavuttamisesta.

Tietosuojasta vastaava henkilö nimitettiin asetuksen säännösten sisäisen soveltamisen varmistamiseksi. Luettelo toimista, joihin sisältyi henkilötietojen käsittelyä, laadittiin vuonna 2007.

Euroopan tietosuojavaltuutettu aloitti uuden sähköpostijärjestelmän toteuttamisen valmistelun Euroopan parlamentin yksikköjen tuella.

Euroopan tietosuojavaltuutettu

Vuosikertomus 2007 – Tiivistelmä

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

2008 – 17 s. – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-95030-74-9

Mistä EU:n julkaisuja saa?

Julkaisutoimiston tuottamia myytäviä julkaisuja on saatavilla EU Bookshopissa osoitteessa <http://bookshop.europa.eu/>, jonka kautta voi jättää tilauksen valittuun myyntipisteeseen.

Luettelo maailmanlaajuisen myyntiverkostomme jäsenistä on saatavilla faksitse numerosta (352) 29 29-42758.

EUROOPAN
TIETOSUOJAVALTUUTETTU

*Euroopan henkilötietojen
suojan vartija*

www.edps.europa.eu

Julkaisutoimisto
Publications.europa.eu